

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 .
Helyben háshoz hozva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 .
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 .

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatali
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.A szerkesztőség kóriratok visszaszedésére
vagy megőrzésére nem vállal költ.Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Tanítók sztrájkja.

A magyar állami tanítók Országos Egyesületének legutóbbi gyűlése határozatilag proklamálta a kultursztrájkot arra az esetre, ha a kormány nem teljesíti a fizetésrendezésre vonatkozó kívánságaikat.

Kultursztrájk. Nézzünk a szemeközze jól ennek a szónak. A tanítók úgy értik a kultursztrájkot, hogy jövőre nem lépnek be semmiféle társadalmi egyesületbe, azokban szerepet nem fognak vállalni, nem tartanak kulturális és gazdasági felolvasásokat, népköröket nem vezetnek, népkönyvtárakat nem kezelnek, egyszóval visszahúzódnak minden olyan munkától, amelynek célja a nép értelmi színvonalának emelése.

Eddig rendben volna a dolog. Ámde felvetjük azt a kérdést, mi lesz ennek a következménye? Az, hogy a nép, amelynek értelmi színvonala ma is elég alacsony, még elmaradottabb lesz. Hát vajjon a méginkább elmaradottabb néptől várhatják-e azután a tanítók, hogy az anyagi helyzetükön javítani fog. Bizonyára nem. Szavaztassuk meg titkosan ma Magyarországnak valamennyi lakóját, hogy erre az egy kérdésre vonatkozólag mi a véleménye: kell-e a tanítóknak a mostanál nagyobb fizetés? Megvagyunk róla szentül győződve, hogy az intelligenciát kivéve az ország valamennyi lakójának az lesz a válasza, hogy a tanítóknak már most is sok a fizetésük.

Ugy van, úgy tanító uraim! A tanító hivatását felfogni, a tanítót értékelni nem a művelten tömeg tudja, hanem igenis csak az ország lakosságának művelt része. Kulturátlan tömegetől tehát ne várjanak önk fizetés javítását, csakis a művelt emberektől. S ha már most a tanítók kimondják azt, hogy ők nem fogják többé művelni a népet, akkor annak mi sem lesz természetesebb következménye, minthogy a fizetésjavítás minden miniszteri ígéret dacára még sokáig fog késni az éji homályban.

Mindenesetre megérdemlik a tisztességes sorsot jóra való tanítóink, mert hiszen a tanítókra bizzuk a legdrágább kincsnek a kezelé-ét, a gyermekek lelkének a nevelését. Bizony furcsán fog kinézni a gyermeki lélek idomítása, ha a tanító sorsával és önmagával elégedetlen, ha az adósságok tengerében evickél, ha családjának és hozzátartozóinak csak a

legnagyobb erőfeszítéssel tudja megadni a mindennapi kenyerét.

A tanítók helyzetén tehát javítani kell. Ezt követeljük elsősorban mi, az intelligenciához tartozók, mert intelligens embernek hő óhaja az, hogy a tanító hivatása magaslatán tudjon maradni és a kulturahiány, ami minden bajnak előidézője volt az országban, mielőbb megszűnjön. De viszont a tanítóknak is tudniok kell fékezni igényeiket s összhangba hozni az iskolafentartók anyagi erejével.

Reméljük azonban, hogy ezekután a tanítók sem fognak huzódzni a műveltségnek minden megengedett eszközzel való terjesztésétől. Reméljük, hogy a proklamált kultursztrájk csak papirosra marad s azt a gyakorlatban megvalósítani már csak a saját érdekében sem fogja egyetlen egy tanító sem. Az a társadalmi munka, amit amúgy könnyen elakarnak dobni maguktól a tanítók, anyagilag is hasznohajtó volt rájuk nézve. A gazdakör vezetésével legelőbnyire együtt járt a hitel-szövetkezeti és fogyasztási szövetkezeti könyvelői állás, amelyért legtöbb helyen méltányos fizet-ég illette meg a tanítókat.

A társadalmi munka, ha közvetlenül nem is, de közvetve mindig meghozta a maga anyagi hasznát. Végeredményben tehát a tanítótság anyagi érdekei ellen vét az és vétett, aki kultursztrájkra buzdította, vagy lovalta fel őket. Megvagyunk róla győződve, hogy azok, akik e határozatot hozták, a társadalmi kulturális munkából legkevésbé vették ki a részüket és kizárólag csak felültek azok ug-ratásainak, akiknek a nép érdekeit szolgáló társadalmi munka épen nincs nyére, mert azt akarják, hogy a nép maradjon örökké csak a sötétségben, az elmaradottságban, hiszen a kulturátlan tömeget a legkönnyebb a romboló törekvéseknek megnyerni.

Nagyon jó lesz tehát, ha minden tanító mielőtt a fentebb említett határozat végrehajtásához hozzáfog, számot vet önmaga lelkiismeretével, ha előzetesen végig tekint azon az eredményeken, amiket a társadalmi munkásság szült ugy a saját, mint pedig vezetése alatt álló nép anyagi és erkölcsi színvonalának emelése szempontjából.

Megvagyunk róla győződve, hogy alapos megfontolás után minden tanító arra a meggyőződésre fog jutni, miszerint tár-

sadalmi munkája nemcsak a népnek, hanem ön-ön magának is hasznos volt úgy anyagilag, — mint erkölcsileg.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, december 14.

Elnök: Návay Lajos.

Az elnöki előterjesztések és irományok bemutatása után rátért a Ház

a földművelésügyi tárcs

tárgyalásának folytatására.

Serényi miniszter programja.

Serényi Béla gróf földművelésügyi miniszter válaszol a vita során elhangzott be-
szédekre és megemlítette, hogy az a argen-
tinai hus behozatalát azért engedte meg, mert
ezt a nemzetre nézve szükségesnek tartotta.
Olcsó népszerűsége tehetett volna szert, ha
olajat öntött volna a tüzre, ezt azonban állam-
férfiúi szempontból nem tartotta helyesnek.
(Helyeslés a jobboldalon.) Az argentinai hus
kérdéséről ma bővebben nem nyilatkozik, mi-
vel az osztrák kormányval a tárgyalások még
folytatódhatnak és ennek semmiféle nyilat-
kozattal elébe vágni nem akar, hanem kéri a
Házat, illetve az ellenzéket, hogy bírálatát
tartsa tenn addig az ideig, amíg ez ügyben
érdemleges választ adhat. (Helyeslés.) Meg-
említi, hogy Paizs Gyula beszédében azt
mondta, hogy ő a miniszterelnökkel e bizo-
nyos kérdésben nézeteltérésben volt, még sem
mondott le. Fentartja magának a jogot, hogy
ha valamely kérdésben nézeteltérése volna a
kormányelnökkel, akkor ő maga vonhassa le
maga a konzekvenciákat anélkül, hogy erre
bárkitől is eltogadna utasítást. (Helyeslés a
jobboldalon.) Polónyinak a totalizátor kérdé-
sében benyújtott határozati javaslatát elfogadja,
kéri azonban a Házat, hogy az erre vonat-
kozó javaslatot ő tehesse meg, mert ebben az
igazán fontos kérdésben más szinten fontos
tényezők meghalgtatása nélkül nem intézke-
dhetik. (Helyeslés.) Rátér ezután arra programra,
amelyet a közel jövőben megvalósítani akar. A
magyar kopár erdőterületeket, egy a kincs-
tári, mint a szegényebb sorsu erdő birtokosát
az állam fogja biztosítani. (Helyeslés.) ez kü-
lönösen Erdély területén sűrűsen szükséges
az állami erdők fakeskedelme csak úgy vál-
hat intenzívebbé, ha ezeket a területeket vasu-
takkal kötjük össze, erre azonban körülbelül
25 millió korona volna szükséges, igyekezni
fog a pénzügyminiszternél ebben az irányban
tárgyalásba bocsátkozni, ez azonban nem megy
majd olyan könnyen, ahogyan ő szeretné, pe-
dig szociális szempontból is szükséges volna az
állam faszállítását hozzáférhetővé tenni. A le-
gelő kérdésének fejlesztésével megemlíti, hogy
ezt is a sűrűsen megoldandó kérdések közé

Weiszlovits Adolf és Fia

cég „Concordia Entreprise des Pompes Funébres“ Első nagyváradí
temetkezési vállalatával és márvány művek gyárával Rákóczi-ut 13. sz.
a. épült házába (a régi Apolló épülettel szemben) ÁTKÖLTÖZÖTT.

Az 1858 év óta fennálló vállalat jóakaratu
pártfogását és támogatását új otthonában is
kéri kiváló tisztelettel **Weiszlovits Lajos**

sorozta. Az állatállomány Magyarországon az elmúlt években nem valami kedvező volt, innen van a hiány is. Nem az a feladatunk, hogy ezen sópánkodjunk, hanem segítsünk. (Helyeslés.) Ennek a kérdésnek egyik megoldását már az fogja képezni, hogy a miniszter elrendelte, hogy négy hetesnél fiatalabb borjut eladni nem szabad. Attért ezután a szőlészet és borászat kérdésére. — A bortörvényt továbbra is szigorúan megtartatja. Kiltásba helyezi 10 borközraktár felállítását. (Elénk helyeslés.) — Jobb szereti, ha bort és nem rossz pálinkát iszik a szegény néposztály. A tokajhegyaljai vidék bortermelőinek nagyobb állami kedvezményt helyez kiltásba. A kertészet kérdését a méhészet kérdésével óhajta egyszerre megoldani. (Helyeslés.) A hazai fürdők állami bérbevaló vételénél megjegyzi, hogy ezt nem tartja helyes dolognak. Ellenben ő már tárgyal egy társasággal, amelynek nemcsak magyar, hanem külföldi tagjai is vannak, s így reméli, hogy egyes állami fürdők bérbeadásával az idegen forgalmat is emelni tudja. (Általános helyeslés.) A termény hamisítást törvényesen revideálni kell, ez azonban nagy tanulmány tárgyat képez. Igéri azonban, hogy erről is rövidesen tájékoztatni fogja a Házat. Kéri a javaslat elfogadását. (Hosszantartó helyeslés a jobboldalon. A minisztert sokan üdvözik.)

Ezután a földmivélsügyi tárca költségvetését általánosságban elfogadták. Polónyi Géza javaslatával egyetemben.

A részletes tárgyalás során **Popcsicsó István** az urbéresék ügyében szólal fel s határozati javaslatot nyújt be az urbéres viszonyok rendezése tárgyában.

Serényi Béla gróf a javaslatot elfogadja. **Mandi Samu**, **Hock János** felszólalásai után a költségvetést részleteiben is elfogadta a Ház.

Az ülés vége 3 órakor volt.

Varosi közgyűlés.

— Első nap. —

A városatyák azt vélték, hogy mint novemberben, most is egy délután végeznek a tárgyalásra kitűzött ügyekkel, azonban 6 óra utánig alig tíz dolgot intéztek el.

A városházi panama körül éppen egy óráig tartó vita kerekedett.

Hosszabb vitát keltett még dr. **Adorján Emilnek** a műegyetem létesítésében beadott indítványa, amelynek különben nem is volt ellenzője, csupán dr. **Hoványi Gyula** kívánta, hogy ha műegyetemet nem kapunk, a város korábbi álláspontjához képest, a jogakadémia fejlesztését kérjük.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

Hlatky Endre főispán elnökölt.

A törvényhatósági bizottság tagjai nagy számban vannak jelen.

A havi jelentés kapcsán bejelel a polgármester, hogy gróf **Széchenyi Miklós** megyés püspök 100 koronát adományozott a városi árvaház karácsonytájjára.

A pénztári család.

Megemlékezik a jelentés a városi pénztárnál előfordult nagy csalásról, amelyben a várost ez ideig megállapítható 22000 koronával károsították meg. — A tettesek ellen büntető, illetve fegyelmi uton a megtorló lépéseket megtette a polgármester s a kár megtérítése iránt a legmesszebbmenő intézkedéseket folyamatba tette.

Az ellenőri teendőkkel **Tóth Béla** mérnöki hivatali könyvelő lett megbízva, a pénztári számfeljegyzés pedig Nagy István szakdíjnok lett beosztva. A könyvelési hátralékok feldolgozására a kir. pénzügyigazgatóság négy tisztviselőjét alkalmazta a polgármester.

Ezután felsorolja a tett intézkedéseket, a visszalételek megállítására.

Dr. **Adorján Emil** szerint a bejelentés na-

gyon szűkszavú; azt sem mondja, hogy kik követték el a csalást. Azt az érvet vetik fel, hogy kevés a személyzet, de arról hallgatnak, hogy a tisztviselők miért nem dolgoznak; egész évben nem vezették a könyveket s még sem indítottak semmi eljárást. A tisztviselők fizetése még nem elég, de utóbb két ízben emelték. Az keltene megnyugvást, ha miniszteri biztos vizsgálná visszamenőleg 3 évre a pénzkezelést. Más hanyagságok is vannak; kifizetést 1 nyugtára többször eszközöltek. Indítványozza, hogy a polgármester a jövő ülése részletes jelentést tegyen s hogy miniszteri szakember kéresek fel, aki 3 évre visszamenőleg megvizsgálja az egész dolgot.

Rimler Károly nem ellenzi, hogy miniszteri szakértő jöjjön. Hét évvel ezelőtt mikor ilyen baj volt a pénztárnál, akkor is miniszteri szakértő jött le s az itteni pénztárvizsgálat adatain felül egy fillér több hiányt nem konstatált a miniszteri szakértő. Most az utolsó krajcárig megvizsgáltak mindent. A főszámvevő négy hónap után észrevette a bajt. Három egyén összejárásából jött elő a csalás. Erre az időre most folyik a vizsgálat. Bővebben nem is terjeszkedhet ki a jelentés, mert a büntető bíróság fogja az ügyet elbírálni. — Mikor a dolog kipattant, éjjel-nappal vizsgálták a pénztárt, azután a vizsgálóbíró által kért adatokat készítették. Így nem volt ideje a számvevőségnek, hogy az elhanyagolt munkát végezzék. A számvevőség évek óta kér munkaerőt. A számlák 10 ezerről 70 ezerre emelkedtek. Ő kívánja, hogy mindenki elvégezze dolgát, de látja, hogy nem bírják a hátralékokat feldolgozni. — Ilyen összejárás ellen alig lehet védekezni. A pénztárvizsgálatot pontosan teljesíti negyedévenként, de az ilyen család a vizsgálaton kívül esik, mert ő száz-ezer beírást nem nézhet meg egyetlenik. Apróbb részletekre nem terjeszkedhet ki. Minden engedélyt visszavont arra nézve, hogy a számvevői személyzet hivatalos idő alatt más foglalkozást is üzzön. A hiányzó személyzet pótlásáról gondoskodott.

Sas Ede szerint a polgármestert félrevezették. Ha a számvevőség minden tagja dolgozik, hogy lehetséges az, hogy egyik tisztviselő a kereskedelmi iskolában a számtant tanította hivatalos órák alatt. Budaházy is az ipariskolában tanított. Hol van hát az a nagy szorgalom?

Rimler Károly rámutat, hogy a törvényhatóság adta az engedélyt a más munkára.

Dr. **Hoványi Géza** a miniszteri szakközeg leküldését elfogadja, mert az megnyugvást okoz. A kereskedelmi iskolában városi tisztviselő számtant soha sem tanított. A keresk. tanonciskolánál talán lehet, de oda a bizottság választja a tanerőket.

Szűcs Géza aktaszerűen kimutatja, hogy már **Ragány János** főszámvevő kérte a személyzet szaporítást s azóta ő is mindig sürgette a rendezést, mert a hátralékokat nem képesek feldolgozni. Külön munkát mindig a hivatalos időn kívül teljesítettek. A miniszteri szakközeg lehozását ő is kívánja. A mai személyzettel lehetetlen a számvevőség dolgát elvégezni. Emberfeletti munkával dolgozott, de nem lehetett rendet teremteni. Ezután részletezi, hogy követték el a csalást. Még most is kutatnak s mivel a könyvelés még nincs befejezve, esetleg nagyobb is lehet a hiány.

Dr. **Adorján Emil** sem a polgármestert, sem a főszámvevőt nem hibáztatja, de ők tulajdonképpen kollegialisak a többi tisztviselővel szemben. Három évvel ezelőtt a kiküldött bizottságnak azt a felvilágosítást adták, hogy helyes beosztás mellett elég a személyzet. A főszámvevőt a költségvetés és zárszámadás igénybe veszi, de van állandó helyettese. Arról van szó, hogy jövőben miként kell eljárni a hasonló esetek megállítására.

Dr. **Friedländer Samu** szerint erkölcsileg a polgármester és a főszámvevő a felelős. Nem mentesíti, hogy a személyzet csekély, mert az ilyen család huszszor oly nagy személyzet mellett is elkövethető. A rendszer a hibás. A kifizetett nyugtákat meg kellett volna feltűnően

jegyezni. Es most mégis személyzet szaporítást kérnek. Ne használják fel a szerencsétlenséget, hogy a várost újból megterheljék. Mondják meg, hogy mivel lehetne megakadályozni a hasonló visszaélést. Ez az ügy a leghelyesebb uton van a bűnügynél. Különben a jelentést tudomásul veszi.

Hlatky Endre főispán rámutat, hogy a közgyűlés már egy éve szaporította a személyzetet, kifejté, hogy ha lesz elég személyzet s a könyvelés minden nap elkészül, könnyebben észre lehet venni a visszaélést. Ő is helyesli, hogy miniszteri szakértőt hívjanak le, hogy tisztán lássanak a dologban.

A jelentést elfogadták azzal, hogy a törvényhatósági bizottság miniszteri szakértő le-hívására utasította a polgármestert.

Beöthy László kereskedelmi miniszter köszönő levelét tudomásul vették.

A Bottó-főbizkola, valamint a hirdetési szabályrendelet módosítását elfogadták.

A főváros feliratát a sajtószabadság biztosítása érdekében vita nélkül magáévá tette a közgyűlés s hasonszellemben felír.

Műegyetemet Nagyváradnak.

Sorra került dr. **Adorján Emil** indítványa, hogy a törvényhatóság feliratot intézzen a 3-ik műegyetemnek Nagyváradon leendő felállítására iránt.

Dr. **Hoványi Gyula** azt véli, hogy nincs a törvényhatóságban véleménykülönbség az iránt, miszerint Nagyvárad igényt tarthat egy egyetemre. Az már más kérdés azonban, hogy az indítvány a város érdekét szolgálja-e, mikor most eltér az 1907-iki határozattól, amely a nagyváradai jogakadémia kifejlesztését kívánta. Egy műegyetem felállítása nem ütközik akadályba. Ő boldog lenne, ha azt megkapná Nagyvárad, de ha azt nem tudjuk keresztül vinni, az óvatosság parancsolja, hogy ne térjünk el a korábbi határozattól, mert könnyebb egy már létező főiskola fejlesztése, mint egy új letesítése. A műegyetemre milliókat áldozna, mert az megtérülne. A nagyváradai jogakadémia dicső múlttal bír s Nagyvárad érdeke, hogy az fejlesztessék, katolikus egyetemmé. Híven szolgálta főiskolánk a tudományt, a vallásérkölcset. Ne csak a műegyetem felállítását kérjük, hanem ha azt nem kaphatjuk meg, jogakadémiánk fejlesztését is kérjük, tanszékek szaporításával, ami most annál könnyebb, mert a pozsonyi egyetem felállítása által a tanulmányi alap felszabadul. Ebből lehetne filozófiai tanszékeket állítani, ha azután ahhoz a theologiai fakultás jön, később kilehetne egyetemmé fejleszteni. Enélkül könnyen megeshet, hogy műegyetemet nem kapunk s meglévő főiskolánkat is elveszítjük. Azt indítványozza, hogy Nagyvárad minden erejét fejtse ki első sorban a műegyetemért, de egyuttal tartsuk fenn a jogakadémia kifejlesztésére vonatkozó 1907. évi határozatunkat s ennek keresztülvitelét kérjük.

Dr. **Friedländer Sámuel**, **Hoványi Gyulával** polemizál, szokott modorában kikelve a kath. felekezeti egyetem ellen, de dicsérve a debreceni egyetemet, pedig az szintén felekezeti jellegű lesz. Üdvözi **Adorján Emil** indítványát.

Dr. **Adorján Emil** legalább 10 évig nem reméli, hogy újabb tudomány-egyetemet állítsanak fel az országban. Ma a műegyetemen van a sor. Nagyváradon a kath. egyház állíthat fel katolikus egyetemet, ez az ő dolga. Azt nem ellenzi, hogy műegyetemet kérjenek s emellett a jogakadémia fejlesztését is tartsák szemelőtt.

Dr. **Hoványi Gyula** újból indítványa mellett szól. Az ateizmus ellen szólott kapcsolatosan igaz meggyőződéssel. A nagyváradai jogakadémiát nem engedi felekezeti tendenciákkal vádolni.

Elfogadták dr. **Adorján Emil** indítványát és **Hoványi Gyulát** azon pótlással, hogy egyuttal utasítsák az 1907-ben kiküldött bizottságot, hogy járjon közbe a jogakadémiai tanszékek szaporítása iránt.

Ismét a telekfelosztás.

Az új utcanyitás és telekfelosztásáról s az ezzel viselendő költségekről szóló szabályrendeletnél

Szekely Sándor indítványozza, hogy a szabályrendelet rendelkezései alól a hegy vétessék ki, mert a szabályzat tönkretenné a szőlőkezelést. A szegény embereknek meg kell engedni, hogy a hegyen házat építsenek.

Rimler Károly rámutat, hogy a hegyen már egész városrészek keletkeztek s ezek nagy terheket raknak a városra.

Miskolc Barnabás helyesli Szekely indítványát.

Rimler Károly meggyújtásul kijelenti, hogy a szabályrendelet csak új utcanyitást és telekfelosztást kíván megakadályozni.

Szokolay Tamás a szabályrendeletet nem fogadja el.

Dr. Hoványi Géza szerint ez a szabályzat csak azt akarja megakadályozni, hogy egész városrészek ne keletkezzenek a hegyen.

A szabályrendeletet a többség általánoságban és részleteiben elfogadta.

Az utcai közlekedésről szóló szabályrendelet módosítását, a kinyuló cégtáblák engedélyezése iránt, **Dr. Hoványi Géza** ellenzi, mert a régi állapot visszaállítása esetén a cégtáblákkal ismét sok bajunk lesz. Indítványozza, hogy a szabályrendeletet ne módosítsák.

A többség, vita után, **Dr. Hoványi Géza** indítványát fogadta el s eszerint a szabályrendeletet nem módosítják s a kinyuló cégtáblák továbbra is el lesznek tiltva.

A piaci kiskereskedők helypénze.

Dr. Hoványi Géza indítványt adott be, hogy a piaci kiskereskedők mentessenek fel a helypénz fizetése alól. A szabályrendeletet így módosítsák.

A városi tanács az indítványt ellenzi, mert 19000 korona hiányt eredményezne, amit közköltőből kellene pótolni.

Czeglédy Jenő nem fogadja el **Hoványi Géza** indítványát. Az iparos nagyváradi saját gyártmányt árul, de a kiskereskedők külföldi készítményeket hoznak forgalomba, ezért nem lehet egyforma elbírálás alá venni. A tanács javaslatát fogadja el.

Rimler Károly békét akar s ezért a tanács hajlandó a régi tarifát elfogadni. Indítványozza, hogy a régi helypénzt állítsák vissza, de azok az árusok, akik ezután jelentkeznek, az új tarifát fizessék.

Dr. Hoványi Géza nem tudja elképzelni, hogy különbség legyen a polgárok között. A kiskereskedők is árulnak helybeli portékát, viszont az iparosok is hoznak idegen árut forgalomba. Adják vissza a tanácsnak a dolgot, hogy szabályozás az elfoglalandó területet s e tekintetben is egyformaság legyen.

Gábel Jakab **Hoványi Géza** indítványa mellett érvel. Nevek felolvasásával igazolja, hogy most mily nagy helypénzt fizetnek a ponyván árusok. A terheket egyformán vessék ki. Amíg a szabályrendelet módosítás jogerőssé válik, a szabályrendelet vonatkozó része függesztessék fel. Ezt indítványozza.

Balogh Döme nem fogadja el **Hoványi** indítványát. A közköltőt kell emelni, ha az indítványt elfogadják. Bécsi portékákat küldenek ki a piaci árusokkal a nagyobb kereskedők eladásra s ezért nem szabad a saját készítményű munkát árusító iparosokat a kisárusokkal összehasonlítani.

Schvarcz Izidor egyik indítványt sem fogadja el. A kiskereskedők sem kívánják a helypénz teljes eltörlését. Indítványozza, hogy a mostani megállapodás szerinti helypénzeket szedjék.

Dr. Olasz Béla pártolja **Dr. Hoványi Géza** indítványát. Ezzel lehet szánálni a helyzetet.

Hlatky Endre rámutat, hogy ha a **Dr. Hoványi Géza** indítványát fogadják el, a város a régi jövedelmét sem fogja megkapni. Nem is tudjuk, mily összeggel érinti a dolog a városi pénztart. Nem jobb volna-e a kérdést felfüggeszteni s a tanács tanulmányozza, hogy mily

módon lehetne legalább a régi jövedelmet biztosítani?

A túlnyomó többség **Hoványi Géza** indítványát fogadta el, Gábel pótlásával.

Interpellációk.

Hat óra után az interpellációkra tértek át.

Weiss Lajos rámutat, hogy a vasuti rak-tárakhoz alig lehet jutni, olyan tűrhetetlen állapotok vannak ott. A város intézkedjék az ut kijavítására s keresse meg a vasuti főnökséget, hogy szintén hozza rendbe az utat.

A polgármester megígérte, hogy intézkedik, interveniál a vasuti főnökségnél.

Dr. Lóblé László a velencei-part rendezését sürgeti. A polgármester megígérte, de nem intézkedett.

Rimler Károly válaszában kijelenti, hogy az ut rendezése negyedmillióba kerül. A közbirtokosság most nem akarja a területet átadni a városnak s ezért pert indít Nagyvárad városa.

Balogh Döme a csatornázásnál előforduló mizériákat említi fel. Az utcák járhatatlanok. A polgármester a vállalatot szorítsa kötelességei teljesítésére.

A polgármester megígéri, hogy amit a szerződés megenged, megteszi.

Balogh Döme azt kérdi, mi lesz már most azzal, hogy a város egyes utcák csatornázását elkészítette s most a miniszter azt rendeli el, hogy ezen munkákra árlejtsést tartson a város.

Rimler Károly hivatkozik arra, hogy ezen utcák sürgős csatornázását a közgyűlés rendelte el. A minisztert felvilágosítja a polgármester.

Fél 7 órakor az elnök a gyűlést berekesztette. A hátralevő ügyek tárgyalására ma, pénteken délután jön sor.

UJDONSÁGOK.

* **A kórházi választmány ülése.** A biharmegyei kórházi választmány tegnap ülést tartott **Fráter Barnabás** alispán elnöklése alatt. Az ülés legfontosabb tárgya volt a miniszter által megsemmisített szállítási szerződés. **Dr. Wallner Odön** főügyész ismertette az új árlejtés eredményét, melyek alapján a kenyér szállítási szerződést **Deutsch Beniamin**, a kötszerszállítási szerződést a **Vadász drogueria** és a vízvezetéki munkálatokra vonatkozó szerződést **Goldberger Sándor** bádoggossal javasolja megkötni. Ezután tárgyalás alá került özv. **Plessz Aronné** ama beadványa, melyben a nagy drágaságra való tekintettel a hus egységárainak felemelését kérte. A beadvány felett erős vita keletkezett. A bizottság jogi szempontokból lehetetlennek tartja a kérelem teljesítését, viszont a méltányosság az árak felemelését kívánja. Végre a választmány úgy döntött, hogy előbb a közigazgatási bizottság, a törvényhatóság és a miniszter véleményét hallgatja meg és csak ezek megérkezése után fog dönteni a kérelem felett. Ezután **Kollárszky István** elme-kórházi felügyelő fizetésjavítás iránti kérelmét tárgyalták. A választmány a kérelmet egyelőre nem teljesítette. **Kollárszkyt** ugyanis mindössze pár hónapja nevezték ki felügyelővé és ezalatt a választmánynak nem volt módjában a felügyelő képességét, munkásságát megbirálni. Kimondta azonban a választmány, hogy idővel nem fog elzárkózni a javítás elől. Végül több kisebb ügy elintézése után az ülés tizenkét órakor véget ért.

* **Választások a vármegyén.** A folyó év végével a vármegyén több bizottsági tagnak jár le a mandátuma. Választás alá kerül az igazoló választmánynak 5 helye. A közigazgatási bizottságban lejár **Markovits Károly**, **Szunyogh Szabolcs**, **Fetser Antal**, **Telegdy József** és **Plathy Miklós** mandátuma. Megüresedésbe jött ezen kívül **Beöthy László** helye. Az üresedésbe jövő helyeket a közgyűlés választás útján fogja betölteni és nagyon valószínű, hogy **Beöthy László** helyének kivételével, ugyanazokat fogja megválasztani a törvényhatóság, akik jelenleg is tagjai a bizottságoknak.

* **A harmadik szakosztály ülése a vármegyén.** Tegnap a vármegyeházán a harmadik szakosztály tartott ülést, melyen a vármegye alapjaival foglalkoztak. A szakosztály az alapok számadásait vizsgálta felül és azokat elfogadta.

* **Jegyzőválasztás Okányban.** A **Bö-lönyi** Menynert nyugdíjba vonulása által megüresedett okányi jegyzői állást tegnap töltötték be választás útján. A megüresedett állásra egyhangulag **Bö-lönyi Györgyöt**, a nyugalomba vonult jegyzőt választották meg.

* **Az ináncsi leányvirtus.** **Mihuc János** és **Fülöp György** ináncsi leányok valóságos dodelgetett legényei voltak a községnek. A két legénynél is bebizonyosodást nyert, hogy két dudás nem fér meg egy csárdában. Nem volt az a nap, amikor a legények ne veszekedtek volna, de győztes sosem volt egyik sem. Tegnapelőtt **Mihuc János** a korcsmában ismét összeveszett **Fülöppel**, akit megfenyegetett:

— Majo meglájk kint, hogy ki a legény közülünk! Meg jó ideig voltak együtt a korcsmában. Este, mikor eltávoztak, előbb **Mihuc** ment el s pár perc múlva követte csak **Fülöp**. **Mihuc** már várt **Fülöpre**, aki, mikor mellette haladt el, kést rántott és azzal **Fülöp** hasát felhasította. **Mihucot** a csendőrség letartóztatta.

13 K 50 13 K 50

Urak figyelmébe!

„THE ROOSEWELT SCHOE“

férfi box fűzős, gombos, rendes vagy amerikai alakban

kitűnő minőségű

Goodyear welt készítés

13 korona 50 fillér

kapható. — Egyedüli raktár

REICHARD áruháza

czégnél.

13 K 50

13 K 50

FLEGMAN

új áruházát
megnyitotta,

melynek megtekintésére a
n. é. közönséget tisztelettel meghívja.

* **A kamara értesítése.** Van szerencsénk az érdekelt köröknek tudomására hozni, hogy dr. Visegrády József mi kir. államvasuti fogalmazó és Lengyel Ferenc m. kir. államvasuti hivatalnok tollából a »Vasuti és Hajózási Hetilap« (Magyar vasuti és hajózási club közlönye) kiadásában a »Vasuti áruszállítás gyakorlati kézikönyve« cím alatt szakkönyv jelent meg, melyet a Magyar Vasuti és Hajózási Club bírálóbizottsága felülvizsgált s minden tekintetben elfogadhatónak s igen alapos munkának találta. A mű előfizetési ára 3 korona s megrendelhető a Vasuti és Hajózási hetilap kiadóhivatalában (Budapest, VI. Andrásy-ut 69. sz.) közvetlenül; vagy pedig közvetett uton a kamara által a hivatalos órák (d. e. 8—12-ig) alatt folyó évi december hó 20-áig. Nagyvárad, 1911. december hó 12. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara: Huzella Gyula, kir. keresk. tan. elnök. Dr. Sarkadi Lajos, titkár.

* **Halálozás.** Mint részvétel értesülünk, Nemes Lajos kiváló timár iparos tegnap elhunyt. Temetése holnap, szombaton délután fél 3 órakor lesz a timár-utcai gyászháztól, a gyászmise pedig hétfőn délelőtt 9 órakor tartatik meg a Szent-László templomban.

* **Öngyilkos kertészesség.** Tegnap virradó éjjel fél 1 óra tájban a közös 7 es huszár laktanya közelében Javoricki Károly kassai születésű 20 éves kertészesség forgópisztolyával öngyilkossági szándékból szíven lökte magát s néhány perc múlva meghalt. Dr. Barna Armin t. orvos mire kiérkezett, már csak a halált konstatahata. Bartha Béla ügyeletes rendőrtisztviselő az öngyilkos személyazonosságának s annak megállapítása iránt, hogy nevezett öngyilkosságot követett el, a hullát kiszállította a hullaházba. A rendőrség az öngyilkosnak atyját, Javoricki János honvéd tőrszörmester, kassai lakost az esetről értesítette.

* **Zsebtolvaj a piacon.** Vig Jánosné pocsjai asszony feljelentést tett a rendőrségen, hogy ma reggel a Szent László téren, mialatt libáit és rucáit árulta, ismeretlen tettes 102 koronát tartalmazó pénztárcáját zsebéből kioltta. A rendőrség a zsebtolvajt keresi.

* **A csépai vörheny járvány.** Mint örömmel értesülünk a csépai vörheny járvány apadóban van. Jelenleg 20—25 a betegek száma. Haláleset ugyan az utóbbi időben sürűben fordult elő, de ennek oka abban keresendő, hogy a betegek később jelentkeztek az orvosnál. A járványorvos ily körülmények között minden igyekezete dacára sem volt képes az elhanyagolt betegeket megmenteni az életnek.

* **Pataky Philoména alapítvány.** M. Pataky Philoména záradékonok királyi kinttetése alkalmával gyűjtés indult meg a záradékalás volt növendékei körében oly célból, hogy az összegyűlt tőke kamatai segítségével szolgáljanak egy tanító árójának tanulmányai végzésében.

A gyűjtés eredményei a következők:

Réz Mihályné gyűjtőívén: Réz Mihályné 10 kor., Fetszer Antal 50 kor., dr. Lányi József 50 kor., Grócz Béla 20 kor., Bunyitay Vince 10 kor., Gabriely 20 kor., Karsch L. 20 korona, Bundala Mihály 20 kor., Némethy Gyula 2 kor., dr. Lestyán Endre 2 kor., Brém Lőrinc 5 korona, Radu Demeter 20 kor., összesen: 229 korona. Szemes Ilona gyűjtőívén: Egeressy 1 kor., Oó Demó 1 kor., Szilágyi 1 kor., N. N. 1 kor., N. N. 1 kor., Szemes Ilona 5 kor., összesen: 14 korona. Páll Ilona gyűjtőívén: Páll Ilona 5 kor. Kazinczy Mariska gyűjtőívén: Oláry Gyula 5 kor., Reichard Dezső 2 kor., Erdődy H. 2 kor., Mitteleier Ede 2 kor., Badar Béni 2 kor., Szk. J. 2 kor., Hant Jenő 2 kor., Voszka Ferenc 2 kor., Reményi 2 korona, Klein Hugó 60 fillér, Tátray Gusztáv 2 korona, Fröhlich János és György 5 kor., Szilágyi Géza 2 kor., Wurst József 3 kor., Tarsoly és Risztó 1 kor., Kazinczy Mária 1 kor. 40 fillér, Benkő

Artur 2 kor., összesen: 38 korona. Schlauch Jozefin gyűjtőívén: Schlauch Jozefin 10 kor., Sal Ferencné gyűjtőívén: özv. Sal Ferencné 10 kor., Pataky Arnold gyűjtőívén: N. N. 10 korona. Vucskies Aranka gyűjtőívén: Andrányiné 20 kor., özv. Óváryné 20 korona, Keller Iona 4 korona, Vucskies Aranka 4 kor., N. Justh Károlyné 10 korona. Összesen: 58 kor. Stark Róza gyűjtőívén: Tóth Szeréna és Erzsike 10 kor., Lakatos Sándorné Baranyi Judith 4 kor., Stark Róza 4 kor., Mayr Sándorné 2 korona. Összesen: 20 kor., özv. Szőcsné Farkas Karolin gyűjtőívén: özv. Szőcsné Farkas Karolin 2 kor., özv. Kövér Sándorné gyűjtőívén: Kövér Sándorné Simonyi Irén 3 kor., Elek Gyuláné 1 kor., dr. Gerlán Gáborné Kövér Elluska 2 korona. Összesen: 6 kor., Hanzély Ibolyka gyűjtőívén: dr. Kiss Géza 10 kor., özv. Tamássy 2 kor., Kolosy Béláné 2 kor., Székely Ilonka 2 kor., Balogh Kálmánné 3 kor., Vojtkó Andor Arad 5 kor., Hanzély Ibolyka és Ilonka 5 kor. Összesen: 33 kor. Dr. Medvigy Gáborné gyűjtőívén: Medvigy Gáborné 10 kor., Ferenczy Akosné 10 kor. Összesen: 20 kor. Südy Gyuláné gyűjtőívén: Südi Gyuláné 20 kor., Aradánszky Mária gyűjtőívén: Dölk Mária 1 kor., Gerő Károlyné 1 kor., Brehner Antalné 1 kor., Reek Ottóné 1 kor., Rajkovits Géza 1 kor., Jakab József 30 fill., Fazekas Béla 1 kor., Ambrus József 1 kor., Szerdahelyi Béláné 1 kor., Aradánszky M. 5 kor. Összesen 13 kor. 30 fill. (Folyt. köv.)

* **Tűz.** Tegnap éjjel 3 óra tájban Tirb Mihály Francia-sor 30. sz. házának teteje tüzet fogott. Az idejekorán kivonult tűzoltóság a tüzet hamar eloltotta. A kár még eddig megállapítható nem volt. A tűz keletkezésének oka ismeretlen.

* **Találtak** egy bőrtárcát és ridikült némi pénztartalommal, egy üres ridikült, egy nagy ponyvát s egy hársból készült ridikült. Igazolt tulajdonosok jelentkezzenek a rendőrségen földszint 9. sz. szobában.

* **Itt a vadászat!!** Ha élvezettel akar vadászni, úgy fegyverét és patron szükségletét szerezzé be szakembernél, mert nem mindegy az, hogy csak puska vagy patron legyen, hanem fontos, hogy az jó és szakértő által legyen készítve, ne hagyjuk magunkat félrevezetni hangzatos hirdetésektől, mert rendszeren később bánjuk csak meg, ha ilyeneknek felülünk. **Sauer-féle** fegyverek eredeti gyári árban árjegyzék szerint; továbbá a legelső rendű gyárosok fegyverei csak **LADÁNYI JÓZSEF** puskaművesnél kaphatók eredeti árban. M. kir. lőporáruda. Telefon 269. Nagyvárad Rákóczi-ut.

* **Csillár és fémáru gyártási telep:** Nagyvárad **Iroda s raktár Szt. János-u. 1. Bemer-tér 3. Telefon 556.** Készítik a legizlésebb kivitelben modern és stilszerű csillárokat, villamos gáz vagy petróleumra. Átalakítások s régi csillárok galvanizálása; villamos motor, világítási és csengő berendezések a legolcsóbban. Kiváló tisztelettel **STERN ADOLF.** 33

* **Karácsonyi!!!** cukorka nagyvásár Aszódinál **Kossuth-utca.** Szaloncukrok, figurák, csillárok, diszek, ezer és ezer-féle édességek karácsonyra nagyban és kicsinyben kaphatók lesznek. Nagyvárad, Sas-palota. **Telefon 635. és Cukorka királynál** Kert-utca országos hírt karácsonyi cukorka vásár egyedül csak Aszódinál.

* **Karácsonyi és Újévi imakönyvek,** ifjúsági iratok, mesés könyvek, képeskönyvek, levélpapírok nagy választékban érkeznek **Benkő Arthur** könyv- és papírkereskedésének Rákóczi-ut 54. szám. **TELEFON 870.**

* **HA VALAKI szép és elegáns ajándék-tárggyal akar örömet szerezni, vegyen CZILLÉR IMRE** jonnán berendezett speciális fiók-üzletében **Rákóczi ut 7. Szt. István-palota.** Itt vannak a legszebb és legmodernebb ajándék-tárgyak, női pipere, férfi divat és női kézimunka különlegességekben.

ÓVÁS.

Óvakodjunk a selejtes kézi munkáktól, Bóvli árut ne vegyen, mikor

ujat és szépet

nálam az ellsmert olcsó áron szerezhethet be.

TÁTRAY GUSZTÁV

Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

Figyeljünk a cégre

Tisztelettel értesitem Nagyvárad város és Biharmegye nagyérdemű közönségét, hogy az **1792-ik évben alapított**

ékszer-, arany- és ezüstmű ü-

letemet f. év december havában teljesen **ujjonnan berendezve** s a legkényesebb igényeknek megfelelő áruval felszerelve

nyitom meg a Bémer-téren

ujjonnan épülő özv. Kolosváry Sándorné házában. — Jutányos árak, szolid kiszolgálás, óriási választék. — Kérve a nagyérdemű közönség nagybecsű pártfogását. — Tisztelettel:

Kolosváry Sándor,

ékszerész, arany- és ezüstműves.

Ideiglenes helyiség Rákóczi-ut 5. Velszlovits-ház, az Orsolya zárda templomával szemben.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Péntek: **Éljen a király.**

Szombat: **Kis gróf.**

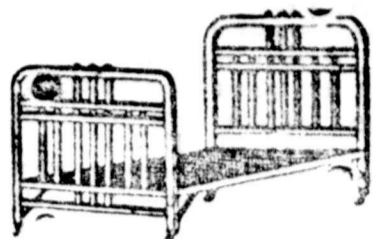
Vasárnap este: **Madarász.**

A kis gróf. Magyar operette-nak régóta nem volt olyan értékes és tartós skikere, mint amilyent **Martos és Rényi** darabja »A kis gróf« aratott. Ez a szépenéjű, kedves témájú darab a nagyvárad szinpadon se maradt le az operettek nemzetközi versenyében s az »Artatlan Zsuzsi«-nak s a többieknek melő versenytársa lett. Az operette egy heti pihentetés után szombaton este megy újból a régi szereposztásban.

A vasárnapi előadások. Vasárnap természetesen két előadás lesz a színházban. Délután komolyabb műfaj, színmű kér figyelmet a maga számára: a Szentbernáti barátokat játszó, este pedig operette-repríz lesz: Zeller klasszikus-zenejű, operába hajló »Madarász«-át eleveníti föl a színház. A címszerepét **Gózon Gyula** játssza, Postás Milkát **Zsigmondy Anna**, a fejedelem asszonyt pedig **F. Károlyi Leona.**

Éljen a király. Kevés olyan finom társadalmi szatírárt láttunk még szinpadon, mint azt, amely a ma esti darab fámája s amely a legmalatságosabb helyzetek magvát képezi. Az »Éljen a király« egy izig-veig francia darab, miben azonban nemcsak borsós helyzetek kergetik egymást, hanem ötletes, vidám mese is van. A darab tavaly páratlanul nagy sikert aratott a Szigligeti-színházban s előreláthatólag ma este is derűs hangulatot hoz a színház nézőterére.

Vas és rézbutor

GYÁRI TAKTÁRI

Szekevény 3 matraccal 20 korona

Sodronybetét 10 korona

Rézkarniss 4 korona

Gyermekágy 24 koronától feljebb, kapható

Kohn Adolfvaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca
10 sz. Telefon 636.

Z E N E.

A Muzsikasszó szereplői. A Muzsikasszó estély iránt városszerte óriási az érdeklődés, ami eléggé illusztrálja Nagyvárad ezen kulturálnépének nagyjelentőségét. A szereplők: *Pálmai Ika, Papp Zoltán* és neje, mint halljuk, ma, pénteken, *Ferenczy Zoltán* és *Róssahegyi* szombaton délután, *Szabolcska Mihály* pedig szombaton este érkeznek Nagyváradra.

Jogász hangverseny. Nívós hangverseny rendezésére készülnek a nagyváradai joghallgatók, amely iránt már is nagy az érdeklődés a városban. Az eddigi szokástól eltérően komoly, igazán művészi számokkal lépnek elő a jogászok, melyek közé sikerült a rendezőségnek a Szigligeti színház több jeles tagját is bevonni. Így hát előre biztos az est sikere. A jövendeleme a biharmegyei közoktatásban felállítandó »Jogász-kórágy« alapja javára fog fordítani. A rendezőség ezúton is kéri a közönséget arra, hogy a jótékonycélú előadás minél nagyobb számban jelenjen meg. Megemlíthetjük, hogy a jogászok több hasonló genréjű est rendezésével fogják meglepni közönségünket. Az első est december 17-én a jogakadémia dísztermében fog lezajlani.

IRODALOM.

Katholikusok Tömörüljétek. Ezen a címen Kresznerics Gy. Ferenc máv. hiv. a debreceni kath. népszövetség igazgatója nyolc oldalos kis népiratkat adott ki, amely tanulságos, érdekes és eleven tartalmával méltán sorakozik a debreceni népszövetség által kiadott hasznos és jó könyvek közé. A füzet a katolikus népszövetségben való tömörülésre szólítja föl a magyar katolikusokat. Ára 4 fillér. — Beszerezhető: Kath. Népsz. iroda Debrecen Timár-u. 44.

Szabadalom- és védjegybitorlás (büntető eljárás). Irta dr. Ödönti Miksa. Singer és Wolfner bizománya. A jognak legrendezetlenebb és a jogi irodalom által legkevésbé művelt ága a szabadalom- és védjegybitorlás, főképp a bitorlás büntető uton való megtorlása. Ehhez járul, hogy a büntető perrendtartás még növelte a jogbizonytalanságot, mert úgy a szabadalom, mint a védjegybitorlás kihágás lévén, kihágásokban pedig a törvényszék ítélete ellen további jogorvoslatnak helye nincs, tehát 65 törvényszék ítél ezen nagy vagyoni érdekű ügyekben végérvényesen, holott egyik-másik törvényszéknél gyakran egy egész évben is alig fordul elő egy-egy szabadalmi vagy véd-

jegybitorlási per. Igazi hiányt pótol tehát a szerző munkája, amely a szabadalom- és védjegybitorlási büntető perekben elméleti és gyakorlati tájékozást nyújt jogásznak és laikusnak egyaránt a büntető eljárás megindítása, lefolytatása, a jogorvoslatok használata és a büntetőper folyamán előforduló fontosabb kérdésekben. Nagy előnye azonkívül, hogy felöleli az egész joggyakorlatot és ismerteti a büntetőperrendtartásnak az eljárás folyamán szükséges rendelkezéseit. A gyakorlati kézikönyv alakjában megjelent művecske ára 4 korona. Kapható minden könyvkereskedésben, valamint a szerzőnél, Budapest, VI., Andrássy-ut 33. sz.

Igazságszolgáltatás.

Sipos Bálint kegyelmi kérvénye.

A halálra ítélt utolsó reménysége.

Dr. Stokker József, a halálra ítélt Sipos Bálint védője egnap terjesztette a törvényszékhez Sipos kegyelmi kérvényét, melyben megindító sorokban fejezi ki a bűnös ember esedezését a kegyelem elnyeréséért.

A kegyelmi kérvény így hangzik:

Császári és királyi Felség!

Legkegyelmesebb Uram!

Bűnös ember vagyok. Megölni segitettem egy barátomnak a feleségét és megöltem egymagam szeretőm férjét. Esküdtbíráim ezért két rendbeli gyilkosságban mondták ki bűnösnek és ez alapon a bíróság a leg súlyosabb büntetéssel sújtott: kötélt általi halálra ítélt.

A törvény által nyújtott minden védekezési eszközt kimerítvén, most már csupán Felséged kegyelméhez folyamodhatok.

Bűnösségemet, mit a tárgyalás folyamán sem tagadtam meg, nyíltan beismerem. Tettemnek szörnyű voltát csak most látom igazán. Erzem, tudom, hogy azért bünhődöm, szigorúan bünhődöm kell, elismerem, hogy itélkező bíráim a törvényt helyesen alkalmazták reám és mégis kegyelemért esedek.

A kétségbeesés reménykedésével járulok Felséged legmagasabb trónjának számolyához, esedekelvén, kegyelmezzon meg bűnös életemmel. Imádkozom az örök Istenhez, hogy tegye könyörületessé irántam Felséged atyai szívét.

Tekintse három kis gyermekemet, kiket önhibájukon kívül egész életükön át sújtana, gunynak és megvetésnek tenne ki felakasztásom. Ha szörnyű is az én bűnöm, bünhődésem ne sújtsa ártatlan gyermekeimet is.

Gyakorolja irántam Felséged egyik leg szebb uralkodói jogát: változtassa át kegyelméből halálbüntetésemet határozott időre szóló, esetleg életfogytig tartó fegyházbüntetésre.

Amíg Isten élnem enged és amíg ártatlan gyermekeim élni fognak, mindig áldva foglajuk imánkba Felségednek, a könyörületes atyai szívű Uralkodónak nevét, eme legmagasabb kegyelméért.

Legáldozatosabb könyörgésemet ismételve, maradtam

Császári és Apostoli Királyi Felségednek

bűnös alattvalója:

Sipos Bálint s. k.

A védő tegnap iratta alá a kérvényt Sipossal, aki többé már nem az a cinikus, bátor ember, kikit a tárgyalásokon láttunk, mert a halálos ítélet teljesen megtörte, s aki az élethez való utolsó reménnyel tekint a kérvény sorsa elé.

A kérvényt a kegyelmi tanács határozatával terjesztik fel az igazságügyminiszter utján a királyhoz.

§ **Az aradi rendőrfőkapitány sajtópöre.** Tegnap számunkban megemlékeztünk arról a sajtópörről, melyet *Sarlot Domokos* aradi rendőrfőkapitány indított *Károly József* volt aradi, jelenleg nagyváradai újságíró ellen. Az esküdtszéki tárgyalást tegnap délelőtt folytatták ez ügyben *Korn Lajos* előléte alatt, azonban ítéletre nem került a sor, mert a felek kibékültek.

TANÜGY.

Beiratások a jogakadémián. A nagyváradai kir. jogakadémián a beiratások az 1911—1912. tanév II. felére 1912. évi január hó 7—19-ig a *dékánál* és az egyes tanárok névjegyzékébe legkésőbb január 22-ig eszközöltetnek. Ezen a napon túl a főlétel csak külön engedély alapján történhetik. *A tandíj előzetesen lefizetendő.* Ugyancsak a beiratáskor fizetendő 1 korona a Mensa Academica javára. A pót- és ismétlő alapvizsgálatok 1912. évi január 19., 20. és 21-én tartatnak. A nyilvános előadások január 23-án kezdenek meg. Az igazgatóság.

NYILTTÉR.

NEUMANN TESTVÉREK

Üvegfestészeti és díszüvegezési műintézet.

Üvegcsiszoló és tükör árujár.

NAGYVÁRAD, RÁKÓCZI-UT 55. SZÁM.

A főtisztelendő papság szives

figyelmébe ajánljuk műtermünket

templom ablakok díszüvegezések készítésére, művészi és egyszerűbb kivitelben ólom keretbe foglalva.

CZÉGÜNK TÖBSZÖRÖSEN KITUNTETVE.

Telefon 1164.

Főraktár: IFJ. ULMANN IZIDOR és FIAI cégéél.

Telefon 253.

Kapható minden nagyobb fűszerüzletben és vendéglőben.

TÁVIRATOK.

Elítelt testvérgyilkos asszony.

Budapest, dec. 14.

A pestvidéki törvényszék mint esküdt-bíróság Mandecki Hanit előre megfontolt szándékkal elkövetett emberölésben mondták ki bűnösnek és ezért 15 évi fogházra ítélte.

Bauer Lajos Miskolcon.

Budapest, dec. 14.

Fővárosi tudósítónk jelentése szerint a rendőrség erősen bizik benne, hogy Bauer Lajost minél előbb sikerül elfognia. A bankcsalót ugyanis két héttel ez előtt Miskolcon látták. Nagyon valószínű, hogy Bauer még mindig Magyarországon van. Miskolcon ma detektívek jelentek meg és kutatást végeztek a csaló után.

Abdul Hamid Konstantinápolyban.

Konstantinápoly, dec. 14.

Abdul Hamid ex-szultán ma két külön vonattal ideérkezett. Bécsben az ex-szultán utazásáról nem tudnak semmit sem.

Konstantinápoly, dec. 14.

A török főparancsnok jelentése szerint hétfőn reggel 9000 arab katona megtámadta Bumelánia mellett az olaszokat és 600 ember veszteséggel visszahátrált. A főparancsnok ha segílyt kap, az üldözést folytatni fogja.

Egy város veszedelme.

Lisszabon, dec. 14.

A tenger partján levő Espintó városát az Atlanti-Oceán előntéssel fenyegeti. Az utcák viz alatt vannak. Az emberek kétségbeesve menekülnek.

Merénylet az utcán.

Budapest, dec. 14.

A Váci-körút 17. számú házban levő »Nizza« kávéházban multak Bráder János és Márton 22 éves ikertestvérek. Amikor kijöttek a kávéházból, ismeretlen tettesek megtámadták és összeszurkálták őket. Most súlyos sérülésekkelték Rókus-kórházban tekiúsznek az ikrek.

KÖZGAZDASÁG.

Szállítás a hadapródiskolának. Van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy az m. kir. nagyváradi honvédhadapródiskola gazdasági hivatala a nevezett hadapródiskolától az 1912. évben zászlósi rendfokozatban kilépő növendékek részére szükséges szabályszerű kész cikkek szállítására valamint ruházati cikkeinknek az intézet által kiszolgáltató posztó anyagból való elkészítésére pályázatot hirdet. A pályázatra vonatkozó részletes pályázati feltételek a nevezett hadapródiskola gazdasági hivatalánál (földszint 61. sz.) a hivatalos órákban megtekinthetők. Nagyvárad, 1911. évi december hó 9-án. A kereskedelmi és iparkamara.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése

Budapest

A gabonatözsédén tegnap lanyha volt az irányzat. Készárú 10 fillérrel olcsóbb.

Határidők sárlata:

Áprilisi buza (1912)	— —	11.74
Áprilisi rozs	— —	10.26
Áprilisi zab	— —	9.65
Májusi tengeri (1912)	— —	8.43

Budapesti értéktözsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— —	851.—
Oszttrák hitelrészvény	— —	650.—
Jelzálogbank	— —	497.50
Leszámloló és pénzváltó	— —	577.25
Salgótarjáni köszén	— —	671.—
Közúti vasut	— —	825.—
Rimamurányi vasút	— —	677.50
Városi vasut	— —	419.—

REGÉNYCSARNOK.

HELÉN.

Írta: Schmidt Amália. — Fordította: N. M.
(Folytatás) 28

Hogy csupán szegény unokahúga iránt való gyöngédsége indította volna Bruchlandot ezen udvariasságra, az a büszke nőnek távolról sem jutott eszébe.

Helén a grófné szemeiben elég csinos volt ugyan arra, hogy a vele való enyegés igazolva legyen; de egy kitűnő fiatal embert, milyen Bruchland volt, leláncoljon, ahhoz, szerinte egészen más tulajdonok kellettek, mint amilyenekkel birt. Helén szegény volt, s bár jó családból származott, most mégis alárendelt személy, csak társalgónő. Nem, a petite pauvre kedvéért nem jöhetett Bruchland: a grófné társalgásának változatos kellemei, az ő sokoldalú tapasztalatai s a szelleműs modor, melylyel ezeket közölni tudta, ez láncolta a kedves fiatal embert házához. Hogy Bruchland szegény fiatal unokahúga iránt is mindig a legnagyobb tiszteletet mutatta, ez csak az ő jó szívéből tanúskodott; ehhez járult még valószínűleg meghalt édes anyjának emléke is, ki, mint tudva volt, irgalomból nevelte föl a szegény leányt. Tehát semmi feltűnő nem volt a dologban, épen nem volt; sőt minden teljesen rendben vala és a fiatal Bruchland csak dicséretet érdemelt, hogy a grófné tartalmas társalgását többre becsülte ama trivól hangná, mely Hammer asszony és Synther grófné termében napirenden volt.

Egészen más szempontból tekintette Synther grófné a dolgok menetét. Mindazok után, amiket látott és hallott, meg volt győződve, hogy a fiatal Bruchland valóban a kis Halden-ért rajong, s ő a delej, mely a bárót az öreg Rechteren grófné házához vonja. A legnagyobb mértékben nyugtalanította őt a dolog és sokat adott volna érte, ha hatalmában áll vala, Helént W... ből eltávolítani.

De hogyan tegye ezt? Szóljon őszintén Rechteren grófnéval? Ezt nem teheti; az öreg hölgy oly gorosz volt, benne végkép nem lehetett bízni. Képes lett volna báró Bruchlandnak mind azt elárulni, amit vele a legbizalmasan közölt volna. Nem a támadást más oldalról kellett intézni; Helént kellett megtámadni s őt bámulójának szemei előtt kísértetnek. De hogyan? Ez annyira felizgatta s nyugtalanította a grófnét, hogy egészségi tekintetben is rosszul érezte magát, s félni kezdett, hogy a korábban csak költött betegség valóággá válh tük.

Helén rossz hirbe hozni nem volt könnyű dolog. Anyi veszesületett méltósággal, oly

helyes tapintattal birt, annyira távol vala minden tetszvégytől, hogy azon társaságokban, melyekben megjelenni kénytelen volt, már biztos állást szerzett magának. Mindenki látta, hogy nem tart igényt semminemű kitüntetésre, hogy teljesen meg van elégedve, ha figyelembe sem veszik. De azt is érezte mindenki, hogy mihelyt figyelemre méltatni akarták, ama teljes tiszteletet és elismerést követelte, melyet minden művelt és kifogástalan nő méltó joggal igényelhet.

Már pedig bizonyos s ez volt itt is az eset, hogy minden szép és okos nővel úgy bánnak a jó társaságban, amint ő maga követeli.

Helén mindig így cselekedett, és eredménynyel.

Jelen életében tehát nem volt sebezhető hely; multját kellett érinteni. De ki ismerte ezt?

Ki és mi volt ő, mielőtt Rechteren grófnéhez jött?

Ezt kellett kipuhatolni, s akkor nem lehet nehéz valamely sötét pontot felfedezni, mely a kitűzött célhoz vezessen.

Synthera grófnének nem jutott eszébe, hogy ezen idegen ügybe való hivatlan és tulajdonképen vakmerő beavatkozása által igen gyölöletes dolgot cselekszik; ő meg volt győződve, hogy csak leánya iránt való anyai kötelességeit teljesíti, s ezenfelül még a fiatal Bruchlanddal is szivességet tesz, mert visszatartja őt, hogy magát tönkre tegye és fényes jövőjét, egy szegény társalgónő kedvéért feláldozza.

Ezalatt Constance egy kissé Ostitz haduggyal tetszelgett és Almen urral kacérkodott. Anyja pedig úgy nyilatkozott Hamer asszonyságnak, hogy Constance tapintatos magaviseletét nem lehet eléggé csodálni; ő bizonyára nagyon sértve éri magát Bruchland ur megaláztatása által, de ezt legkevésbé sem lehet rajta észrevenni és ő maga, az anya, sem hinné ezt, ha nem tudná, hogy a báró valóban keltett némi érdekltséget leányában.

Szegény Helén! Mily keveset tudott azon nyugtalanságról, melyet okozott, s mennyire ismeretlen volt ama kellemetlen fontosság, melyre Synther grófné szemeiben szert tett, ki őt folytonosan gögös ignorálása által igyekezett bosszantani.

Mióta Bruchland járatos volt unője házához, állása sokkal türethetőbb volt.

(Folyt. köv)

SZERKESZTŐI PÓSTA.

A karácsonyi mellékletre szánt dolgozatainkat sziveskedjenek a munkatársaink jövő hétkedd estig hozzánk juttatni.

K. F. Debrecen. S. címe: Gazdasági és Iparbank Nagyvárad.

Érdeklődő M. J. tanár Nagyváradon a Széles-utcai polgári fiúiskolában tanít.

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCSKICS GYULA

„Mesés”

cipők láthatók a

Moskovits anatómiai cipőgyár

Bémer-téri

fióküzletének kirakataiban.

A Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézete rt.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona.

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5°/₁₀₀-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamataát az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenféle bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

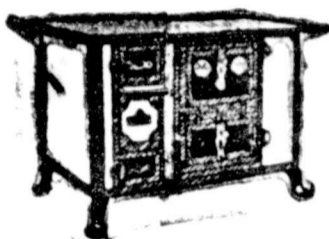
Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyósít házakra és földbirtokokra. 161

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszmulakatos ipartelepéhez

NAGYVÁRAD, Pereces-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegáruk állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalba n.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzólámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világítási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok.**ívlámpák**

állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok

1/2. méretűtől minden nagyságban.

Főszerező telefonja 55. sz.

Lévai Márton r. t.

könyvnyomdájában egy tanuló

könyvkötészetében egy tanuló

vonalozó-intézetében egy tanuló

doboz gyárában egy tanuló

felvételik.

A Biharmegyei Gazdák Áru- és Hitelintézete r.-t. sertéshizláló telepén

kövér sertések

naponként reggel 6 órától, d. u. 6 óráig egyenként is a

napi árakon kaphatók.**FÉLIX-FÜRDŐ**

téli és nyári gyógyhely. Európa leggazdagabb kénes hév víz forrása. Víz hőfoka 49° C. 17 millió liter víz mennyiség. Csuz, köszvény, ischiás, izzadmányok és női betegségek ellen. 1909-ben 9200 beteg hagyta el gyógyultan, javultan a páratlanul hatásos fürdő gyógyforrásait. **Penzió rendszer október 1-től május hó 1-ig.** Elsőrendű ellátás, reggeli, ebéd, vacsora, fűtés, szoba világítás, egyszeri fürdés a Ferencz-fürdőbe pokróczozással hetenként **56 koronába** kerül.

A Viktor szálló folyosója össze van kötve a fürdővel. A folyosókon lévő kályhák állandóan fűtve vannak. Bármilyen időben meghülés veszélye nélkül lehet a kurát eredménnyel használni.

Posta, távirat, interurbán telefon, állandó gyógyszerár a fürdő telepen. Prospektust küld az igazgatóság.

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY” árai!

Körözspart, Lévy-palota.

Figyeljen az árakra.

1 üveg Odol	74 kr.	1 üveg Kerpel kézfimomító	88 kr.	1 csomag eredeti Gillette kés	1 fnt 86 kr
1 > francia szárvíz	25 >	1 tégely Margit krém	40 >	1 Gillette utánzatú borotva készlet	1 > 50 >
1 > száj szagtalanító	50 >	1 > Diana krém	65 >	1 valódi serte hajkefe	70 >
1 tubus dr Heyder fogorém	50 >	1 drb Dianna szappan	65 >	1 dublé bajszkefe	20 >
8 > Thymol	20 >	1 dob Lickner puder	38 >	1 valódi serte ruhakefe	46 >
1 > Stomatol	20 >	1 > amerikai porcellán puder	1 fnt 20 >	1 körömkefe	05 >
1 > tégely Odonán fogpaszta	55 >	1 üveg amerikai petrol	50 >	1 surolókefe óriási	20 >
1 drb Odontin betét	85 >	1 > Emke hajszesz hajtuhás olaj	1 fnt — >	1 surolókefe kisebb	10 >
1 üveg Picavan	98 >	1 fekete champoa	12 >	12 drb Royal angol cipő krém	96 >
1 üveg Bay Rum	35 >	1 rud rozsa Glycerin szappan	20 >	1 drb cipőkrém-kefe kenőcsével	70 >
1 > Jera violette brillantín	30 >	3 drb francia ibolya szappan	50 >	1 > cipőfényesítő flanel	20 >
1 > francia brillantín	15, 22, 35 >	1 > Kielhauser ibolya glicerin szappan	28 >	1 > Jurigatem Zománc	80 >
1 > folyékony brillantín	50 >	1 > Speick szappan	28 >	1 mlr vörös gumieső	60 >
1 > valódi dió olaj	15 >	1 > Windsor szappan	88 >	Egynegyed Ko Brunz watta	86 >
1 > > > kivonat	75 >	1 tubus kaloderma	28 >		
1 drb bajszkötő	15, 20 85 >	1 > Beloderma kézfimomító	28 >		
		1 üvegtégely tejkrém	20 >		

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemű betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkeik legnagyobb választékban, igen olcsón! ~~Saját zsebének ellensége, ha személyesen meg nem győződik az árakról.~~

Nincs vásárlási kényszer! Illatszerek kimérve a legmodernebb Odeurökből!

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utca 49. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó munkát, u. m.: matt és fényezett szobaberendezések, konyhabutorok készítését és portál munkákat.

Jó és izléses munkaért jótállok.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

192

Dajkovits E.

fényirodájában
Sas palota

esküvői felvételek a legdiszesebb elrendezésben,
villany felvételei speciálitása
utólérhetetlen.

Nem mesés,

nem országraszoló, még

nem is rendkívüli;

De jó

és tisztán kezelt fűszer,
csemege árúit, szolid kiszolgálás mellett, jutányos árakban, ajánlja a n. érd.

közönségnek, különösen a

Karácsonyi ünnepekre.

Mezey János és Tsa

Nagyvárad, Szent László-tér.

Nagyvárad Takarékpénztár épületében.

TELEFON 249. SZ.

Bumbera István

papi- és polgári szabó
NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint a megyei főtisztelendő papság szállítója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

Formára és tartósságra felülmulhatatlanok a MOSKOVITS

anatomiai cipők.

Egységárak: 10, 13, 17 korona.

Nagyvárad fiókküzetek:

I. Kossuth-utca 5. Gyárépület.

II. Bémer-tér, Bazar-épület.

III. Zöldfa-utca 7. sz. Dr. MUNK-ház.

Moskovits Farkas és Társa
cipő és csizmagyár részvénytársaság.

TARSOLY és RISZTÓ különlegességek vaskereskedésében
Nagyvárad, Rákóczi-ut. Minden vasárnap kirakat kiállítás.